

simbol al înnoirii muzicii naționale. La vârsta de șaizeci de ani, un alt compozitor important este Finn Mortensen, profesor de compoziție la Academia de muzică din Oslo. El exercită o influență hotărâtoare asupra tineretului, fiind un dodecafonist capabil să împace intonația cea mai modernă cu fondul arhaic al cîntecului și dansului nostru popular. O altă personalitate interesantă este Arno Nordheim, în vîrstă de cincizeci de ani, cunoscut, apreciat și solicitat de public, în țară și peste hotare. Iată compozitorii care influențează simțitor evoluția muzicii și orientările compozitorilor noștri.

— *După părerea dumneavoastră, bazată pe o atît de vastă experiență concertistică, care este viitorul muzicii ?*

— Cred că o mare parte din ceea ce se scrie azi în diferite genuri, la noi ca și în alte părți, va fi dată în curînd uitării. E prea multă căutare artificială de NOU, de șocant, de nemaiauzit, încît nu va supraviețui decît puțin din creația de azi. Va rămîne doar ceea ce are un ton personal, ceea ce izvorăște dintr-o desăvîrșită sinceritate, lucrările care reflectă în profunzime individualitățile creatoare reale.

— *Care sînt relațiile dumneavoastră cu publicul ?*

— Ca pianist, încerc să-i ofer, firește, ceea ce poate fi mai bun în profesiunea mea de interpret și caut, totodată, să-i înțeleg cît mai bine capacitatea de recepționare a noului, la care îl călăuzesc treptat, fără a-i brusca apercepția, gusturile, pretențiile. De asta prefer programele alcătuite din ceea ce a fost preluat anterior de auditori, spre a intercala cu parcimonie îndrăzelile creatorilor tineri de azi, dintre care unii mai au și cite ceva de spus, dincolo de înnoirile pur tehnice. Însă activitatea concertistică propriu-zisă, oricît de bogată și de variată, nu mă satisface pe deplin. Caut astfel cu publicul larg și o altă cale de comunicare, mai frecventată și mai la îndemînă decît muzica. Iată de ce, susțin de mai mulți ani — și sper că pot continua încă mult timp — o rubrică zilnică în marele cotidian politic din capitala norvegiană, *Verdens Gang*. În articolele mele pledez — atacînd cele mai diverse subiecte prilejuite de viața cotidiană — pentru maxima sensibilizare a omului de rînd, încercînd astfel să-l apropii cît mai mult de artă, de înțelegerea ei, de pătrunderea rostului și a frumuseții muzicii în viața omenească...

Kjell Baekkelund, care a promis să se înapoieze cît mai curînd la noi pentru o serie de concerte în capitală și provincie, este nu doar un mare muzician al țării sale, ci și un adevărat *homo universalis*, care se folosește de multiplele modalități contemporane ale comunicării cu masele. Activitățile sale sînt nu numai deliberate, ci și determinate de profilul spiritual al epocii prezente. Într-o astfel de epocă agitată și răvășită de contradicții, neliniștită și căutînd pretutindeni un orizont de lumină și cer-

titudini, el exprimă idealul estetic și etic al marilor artiști din toate timpurile : acela de a fi prezent în viața semenilor săi cu tot ce poate să le ofere o bogată și înzestrată personalitate artistică.

Artistul acesta nu propagă o muzică anumită și nici doar anumite idei, ci însăși MUZICA și IDEEA, posibilitatea îmbogățirii și desăvîrșirii umanității din noi prin artă, prin cultură, prin cunoaștere. Astfel, pe lîngă rubrica sa cotidiană într-un important ziar norvegian, el activează în organizația culturală — susținută de fundații, asociații și persoane particulare — „Muzica în școală“, care face o intensă propagandă pentru muzică, penru ca tineretul s-o îndrăgească de timpuriu, ținînd conferințe, susținînd concerte-lecție și dînd recitaluri în fiecare an în aproape trei sute de localități norvegiene lipsite de activități muzicale.

Kjell Baekkelund desfășoară astfel o activitate misionară în slujba artei și a educației morale și estetice a poporului său.

George SBĂRCEA

## *Marcia Siegel, critic de dans din S.U.A.*

Miercuri 17 martie '82 ATM-ul a fost gazda unei interesante întîlniri la care a avut amabilitatea să participe Marcia Siegel — critic de dans din S.U.A. Licențiată a uiversității din Connecticut, M. Siegel activează ca directoare la „Texas Institute for Dance Criticism“ și ca membră a numeroase jurii, la festivalurile de dans din S.U.A. De asemenea, susține conferințe și demonstrații practice la „Smithsonian Institution“ din S.U.A., la Paris, Londra, Graz și Budapesta, obținînd în 1976 o bursă Guggenheim. Autoare a numeroase articole și lucrări de specialitate, colaborează la publicațiile *Soho Weekly News* și *Hudson Review*, în prezent M. Siegel scrie o carte despre Doris Humphrey, intitulată *Days on Earth*.

— *Am fost acum cîțiva ani în S.U.A. și am văzut lucruri foarte contradictorii printre manifestările artistice vizionate. Există în contextul actual, de profunde căutări și transformări pe tărîmul artei, vreo direcție pe care o considerați mai importantă în peisajul dansului contemporan, pentru arta coregrafică în general ?*

— Într-adevăr spectacolul de creație artistică în S.U.A. prezintă o mare varietate de genuri. Este greu să alegi, din această paletă multicoloră a manifestărilor, o direcție care să le domine. Pentru că important este ceea ce face fiecare în parte. În ge-

neral ideea de a privi dansul ca un spectacol teatral e depășită. Urmărind într-un spectacol coregrafic o demonstrație de pași și mișcări — pentru publicul nostru acestea sînt lucruri care nu reprezintă un succes. Important este ca fiecare manifestare să-și păstreze șansa de a nu fi ceva special pentru ca în propria sa determinare ea să-și poată găsi propriul ascultător, propriul ecou. Cred că pentru a avea valoare, o experiență artistică nu trebuie neapărat să iasă din obișnuit.

— *Baletul teatral, pantomima, sînt cîteva din formele de manifestare a artei coregrafice. Ați constatat în rîndul artiștilor coregrafi, a iubitorilor dansului contemporan, o anumită înclinație pentru una din formele amintite ?*

— Încă din 1960, în S.U.A. a început o revoluție în arta dansului și de fapt în toate artele. Majoritatea căutărilor, a experiențelor actuale, duc mai departe ideile manifestate în acea vreme. Nu pot să spun însă că în materie de artă coregrafică creatorii preferă una din formele ei de manifestare la care vă referiți. Există o serie de grupuri neacademice (post-moderne), care lucrează în stiluri diferite de compoziție liberă, fără ca pe ansamblu să se distingă o anumită direcție de concepție. Este o dovadă în plus că ne aflăm încă în perioada experimentărilor.

— *Aceste grupuri moderne, neacademice, pe care le amintiți, lucrează în colaborare cu pictori, urmărind pe ansamblul gesturilor, a mișcărilor, a pașilor respectivilor dansatori, realizarea unei imagini picturale moderne ? Deci, ce ne puteți spune despre relația pictură modernă — balet modern ?*

— Majoritatea post-moderniștilor și-au pierdut interesul pentru colaborarea cu pictori sau muzicieni, ei fiind preocupați, în arta pe care o slujesc, în exclusivitate de mișcare. Ideea de colaborare a fost întotdeauna privită cu rezervă, deci dificil de realizat. Pentru că, într-o colaborare, există întotdeauna un compromis. În legăturile măștrilor dansului cu muzica compozitorilor moderni, sau una sau cealaltă din cele două componente ale actului de creație coregrafică avea de suferit. Într-o astfel de relație, coregraful, pentru a se simți liber, neconstrîns de nici un fel de acțiune exterioară (fie ea și muzica), preferă fie să danseze pe o muzică cunoscută, fie să domine partitura compozitorului. Problemele de decor, costume, nu contează. Există chiar o tendință de inspirație autobiografică, aceea de a putea observa într-un spectacol caregrafic îmbrăcăminte și ambianța întîlnite în viața de toate zilele. Într-un cuvînt, muzica, dansul și artele în general merg pe drumuri paralele.

— *Ați spus că rezultatul unei colaborări dintre un coregraf și un compozitor este un compromis. Vă refereați la un compromis total, sau, ca urmare a acestei situații au apărut compozitori care scriu muzică numai pentru balet ?*

— Da, sînt compozitori care scriu muzică pentru balet, sînt compozitori tradiționaliști care compun muzică spre a fi dansată. Există, de asemenea, muzică electronică pe care artiștii coregrafi își compun pașii și mișcărilor, dar mai ales, există dansatori care își scriu propria muzică pentru balet.

— *Actul de creație artistică în arta coregrafică este un act unic, irepetabil. Cinematograful a fost acestul de rar folosit pentru a imortaliza pe peliculă acest eveniment. Totuși, atunci cînd a făcut-o, în ce măsură imaginea de film a putut stimula spectacolul de balet ?*

— Personal, am încercat să încurajez aceste manifestări, peste tot pe unde am fost, prezentînd filmul ca material didactic. Și, cu toate acestea, dincolo de imaginea de film, dansul, ca act de creație, trebuie înțeles în toată complexitatea evoluției sale. Un film cu dans nu este un dans propriu-zis. Filmul este o impresie a dansului și nu dansul în sine.

— *Care este ritmul aparițiilor cronicilor ? Care este viața pentru un critic muzical, pentru un critic coregraf în S.U.A. ?*

— În ceea ce mă privește, pot să vă spun că nu sînt un critic care prin cronicile sale să aibă o participare periodică la una din revistele din New York. Nu am o slujbă permanentă, de aceea atunci cînd fac un comentariu la unul din spectacolele vizionate, nu analizez lucrurile în sine, ci pe măsură ce apar, încerc să înțeleg și să urmăresc evoluția fenomenului respectiv, în ansamblu. Viața muzicală a New York-ului este extrem de bogată. O singură revistă, care ia în considerație evenimentele artistice, nu poate acoperi multitudinea și diversitatea spectacolelor prin cele numai trei cronici pe săptămînă. Există totuși și un avantaj în acest lucru prin faptul că numărul respectiv al cronicilor ce apar permite o pătrundere mai în profunzime a actului de creație comentat.

— *Există o organizație a criticilor de artă ?*

— Există doar o asociație a criticilor cu un comitet care tratează cu membrii săi numai probleme profesionale, nicidecum dreptul lor la muncă sau probleme administrative. Situația aceasta se datorează și faptului că, în general, viața artistică în S.U.A. nu reprezintă un punct de foarte mare interes pentru statul nostru.

— *Care sînt relațiile profesionale și umane ce se stabilesc între critici și dansatori ?*

— Nu există o tradiție în legătură cu această relație, deoarece criticul nu face parte din aceeași companie cu dansatorul. În general, există relații bune, dar întotdeauna cu o distanță necesară. Am văzut foarte mulți dansatori lucrînd, i-am admirat în spectacol, am sentimente prietenești față de ei, dar nu sînt prietenii mei.

**Monica IONIȚĂ**